

24.9.2018

VM/1353/0301.00/

2018

Kunta- ja aluehallinto-osasto

Viite: Budjettiosaston sisäinen lausunto Kunta- ja aluehallintoyksikölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntien ja maakuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntien ja maakuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

Tausta ja keskeiset tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntalakia ja maakuntalakia, valtiokonttorista annettua lakia sekä kuntien ja maakuntien taloustietojen tuottamista ja toimittamista koskevaa erityislainsäädäntöä. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa luotettavan ja vertailukelpoisen tiedon saaminen kuntien ja maakuntien taloudesta kuntien, maakuntien ja valtion päätöksenteon tueksi. Lisäksi tavoitteena on yksinkertaistaa kuntien ja maakuntien taloustiedon tuottamisen ja raportoinnin menettelytapoja ja vähentää kunnille ja maakunnille raportoinnista aiheutuvia kustannuksia.

Hallituksen esityksessä muutetaan lausunnonantohetkellä eduskunnan käsiteltävänä olevaa maakuntalakia (98 ja 140 §), sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettavaa lakia (31 §) sekä voimassaolevia kuntalakia, valtiokonttorista annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia (58 §) sekä perusopetuslakia, lukiolakia ja lakia ammatillisesta koulutuksesta. Lisäksi lausuttavana ovat luonnokset valtioneuvoston asetuksiksi 1) kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista, 2) maakuntien tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista sekä 3) kunnan / maakunnan taloutta ja toiminnan kustannuksia koskevien tietojen toimittamisesta, jotka perustuvat lakiesityksessä ehdotettaviin asetuksenantovaltuuksiin.

Esityksen keskeisimpänä tavoitteena on varmistaa, että kuntien ja maakuntien valtionohjaukseen sekä kuntien ja maakuntien omaan käyttöön talouden seurannassa ja ohjauksessa saadaan luotettavaa, ajantasaista ja vertailukelpoista tietoa. Myös maakunnilla on jatkossa lakisääteinen velvollisuus vertailla alueensa palvelutuotannon kustannuksia ja toimintaa. Näitä tavoitteita vasten ehdotettu lakimuutos on välttämättömän tarpeellinen. Tarve korostuu maakuntien talouden ja toiminnan ohjauksessa, johon tulee tulevaisuudessa liittymään maakuntien rahoituslain (eduskunnan käsiteltävänä olevan luonnoksen 6 § 3 momentin ja 7 §) mukainen arvio maakunnan lisärahoitustarpeesta.

Esitetyn toimintamallin aiheuttamat vaikutukset

Ehdotuksen vaikutusarvioinnissa on käsitelty uudistukseen liittyviä investointitarpeita sekä sitä että uudistus vaikuttaa kuntien ja maakuntien menoja alentavasti. Vaikutusarviointi on tehty lähinnä taloushallinnon näkökulmasta. Vaikutusarvioinnissa käsitellään vain ohuesti uudistuksen vaikutusta maakuntien ohjaukseen edistävänä asiana, millä voi odottaa olevan merkittäviä vaikutuksia maakuntatalouteen ja sen myötä myös kansantalouteen. Samoin esimerkiksi lainsäädännön vaikutusarviointien tekeminen paremmalla tietopohjalla on helpompaa ja täsmällisempää kuin etukäteisarvioinnin kuin jälkikäteisarviointin suhteen.

Kunnille on uudistuksesta arvioitu kustannuksia ja kustannussäästöjä. Investointikustannuksiksi on arvioitu 100 000 – 200 00 €/kirjanpitoyksikkö. Investoinnin arvioidaan maksa-

van itsensä takaisin noin viidessä vuodessa. Luonnoksessa todetaan, että kunnille aiheutuvia kustannuksia ehdotetaan otettavaksi huomioon maakuntauudistuksen toimeenpääntöön liittyvissä määrärahoissa. Asia olisi tarpeen arvioida euromääräisesti. Jatkovalmistelussa kuntavaikutusten suhteen olisi syytä ottaa huomioon myös se, että yksittäisessä kunnassa voi olla useita kirjanpitoyksiköitä ja taloushallinnon järjestelmiä.

Muiden viranomaisten osalta hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että tässä vaiheessa on arvioitu alustavasti kustannusvaikutuksia eri viranomaisten tehtävien muutoksista. Vuoden 2019 kustannukset ovat osa nykyisiä kehittämishankkeita. Kustannusvaikutuksia tarkennetaan lausuntokierroksen jälkeen lopullisessa hallituksen esityksessä. Muun muassa eri viranomaisten tehtävien muutoksista johtuvien kustannusvaikutusten täsmennyttä, tulee niistä aiheutuvat määräraha-vaikutukset käsitellä julkisen talouden suunnitelman ja siihen sisältyvän kehyspäätöksen sekä valtion talousarvion valmistelun yhteydessä, joissa päätetään mahdollista määrärahamuutoksista.

Vaikutusarvioinnissa on arvioitu myös muita yhteiskunnallisia vaikutuksia. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan muutoksilla ei ole arvioitu olevan suoria vaikutuksia eri väestöryhmiin tai maantieteellisesti eri alueilla. Huomion arvoista kuitenkin on, että parantuneen ja ajantasaisemman raportoinnin myötä alueellisia eroja mm. palvelujen eriarvoisesta saatavuudesta pystytään paremmin havaitsemaan ja niihin puuttumaan.

Valtioneuvoston asetus maakunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista

Budjettiosasto esittää, että maakunnan tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja koskevan asetusluonnoksen 12 § muutetaan siten, että ehdotetun muotoilun sijaan tai lisäksi maakunnalla olisi velvollisuus raportoida talouden toteutumaennuste maakunnan taloudesta ilman konserniyhteisöjä sekä siten, että toteutumaennusteessa olisi mukana maakunnan määräysvallassa olevat tytäryhteisöt. Tämä auttaisi maakuntien rahoituksen riittävyyden arviointia.

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Hannu Mäkinen

Budjettineuvos

Tero Tyni